

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Dagmar Gottwaldové a soudců Mgr. Karly Nekolové a Mgr. Jana Rýznara ve věci

žalobkyně: **Ostravská těžební, a. s.**, IČO 25858866
sídlem Sládkova 1920/14, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava
zastoupená advokátem JUDr. Ing. Martinem Florou, Dr.
sídlem Dominikánské náměstí 656/2, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **DIAMO, státní podnik**, IČO 00002739
sídlem Máchova 201, 471 27 Stráž pod Ralskem
odštěpný závod ODRA
sídlem Sirotčí 1145/7, Vítkovice, 703 00 Ostrava
zastoupený JUDr. Ing. Milošem Olíkem, Ph.D., LL.M.
sídlem Na Pankráci 1683/127, 140 00 Praha 4

o určení vlastnického práva,

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 1. 2. 2022, č. j. 18 C 30/2020-374,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu **se potvrzuje.**
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na plnou náhradu nákladů odvolacího řízení částku 203 519 Kč k rukám zástupce žalovaného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, již se žalobkyně domáhala určení, že je vlastníkem hornin, které byly zpracovány v „Zařízení na homogenizaci hlušiny za účelem získání kameniva pro stavební účely“ nacházejícím se na pozemku p. č. 2042 v k. ú. Hrušov (dále jen „Zařízení“) a které jsou deponovány na pozemcích p. č. 2048, p. č. 2049, p. č. 1092, p. č. 1093 a p. č. 1094/10 v k. ú. Hrušov na ploše vymezené geodetickým plánem č. 20-01-011 ze dne 4. 2. 2020 zpracovaným GAKO-Oblouk s. r. o. geodetické a kartografické práce, ověřený Ing. Vítem Seidlem, úředně oprávněným zeměměřičským inženýrem (výrok I.). Žalobkyni pak bylo uloženo zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení částku 1 371 765 Kč (výrok II.).
2. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání, jímž se domáhala jeho změny tak, že žalobě bude v celém rozsahu vyhověno. Okresnímu soudu vytýkala dva rozporuplné závěry, a to jednak závěr, že sporná hlušina představuje horninové těleso odlišitelné a oddělitelné od ostatního terénu, které nemá parametry trvalé zemní konstrukce jako výsledku procesu rekultivace a sanace odvalu Heřmanice spojeného s konečnou modelací jeho terénu a které je proto samostatnou movitou věcí (deponií), a současně závěr, že sporná hlušina byla žalovaným využita pro sanaci, rekultivaci a konečnou modelaci terénu odvalu, kdy v takovém případě by se stala součástí pozemku, jehož terén byl rekultivován. Žalobkyně pak v tomto směru souhlasila s okresním soudem pouze v části, v níž je deponie považovaná za samostatnou věc, která se nestala součástí pozemku, když jediné u této skutkové verze je otevřen prostor pro řešení otázky, kdo je vlastníkem sporné hlušiny. V opačném případě by vlastníkem této hlušiny mohl být jediné vlastník pozemku, jímž je společnost Assental Land s. r. o., se sídlem Gregorova 2582/3, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava. Nesprávné skutkové zjištění, že uložení sporné hlušiny na pozemcích p. č. 2048, p. č. 2049, p. č. 1092, p. č. 1093 a p. č. 1094/10 v k. ú. Hrušov je výsledkem sanace, pak umožňovalo nalézacímu soudu interpretovat obsah smluv uzavřených mezi účastníky v roce 2016 nesprávně, pokud jde o pojem „nevyužitelná hlušina“, a to tak, že rozsudek okresního soudu je založen na nesprávném závěru, že mezi „spornou hlušinou“ a tzv. „nevyužitelnou hlušinou“ existuje rovnítko. V tomto směru žalobkyně poukázala na obsah odstavců 77 a 80 odůvodnění napadeného rozsudku s tím, že pokud by se veškerá sporná hlušina jevila jako nevyužitelná, stala by se součástí označených pozemků a vlastnictví žalobkyně, stejně jako žalovaného, by bylo vyloučeno. V takovém případě by ani nemohla být předmětem prodeje ze strany žádného z účastníků řízení. Pokud bude sporná hlušina vnímána jako samostatná movitá věc, pak podle smluv z roku 2016 přichází v úvahu její dvojí právní režim, a to a) buď že veškerá sporná hlušina jakožto žalobkyní zušlechtněné stavební kamenivo frakce 0-80 mm, vrácené na plochu odvalu pásovým dopravníkem, byla žalobkyní coby „nevyužitelná hlušina“ opuštěna a přenechána žalovanému, aby ji užil pro sebe, ať již k rekultivaci, sanaci a modelaci terénu odvalu Heřmanice, či k prodeji třetím osobám, anebo b) že veškerá sporná hlušina má totožný právní osud jako ostatní produkty zpracování nevytríděné hlušiny v Zařízení, tj. i po výstupu ze Zařízení a po vrácení na plochu odvalu zůstala ve vlastnictví žalobkyně. Pouze žalovaný měl po dobu trvání smluvního vztahu založeného smlouvami z roku 2016 právo tuto hlušinu odebírat za účelem jejího využití k sanaci, rekultivaci a modelaci terénu odvalu. Žalobkyně se zejména ohradila proti závěru, že veškeré stavební kamenivo frakce 0-80 mm, které zpracovala v Zařízení a vrátila svým pasovým dopravníkem na plochu odvalu a jež představuje spornou hlušinu, je nevyužitelnou hlušinou, o níž pojednává čl. I. písm. d) dohody o spolupráci a čl. I. odst. 2 písm. b) smlouvy o spolupráci. Sporná hlušina, o kterou se vede řízení, není nevyužitelnou hlušinou, nýbrž hlušinou zbavenou uhlí, jejíž přepravu na místo uložení byla žalobkyně povinna zajistit podle čl. I. odst. 1 písm. b) smlouvy o spolupráci. Tato sporná hlušina je hlušinou pouze dočasně nevyužitou, uskladněnou na označených pozemcích. Rozdíl mezi „hlušinou zbavenou uhlí“ dle čl. I. odst. 1 písm. b) a „nevyužitelnou hlušinou“ dle čl. I. odst. 2 písm. b) byl okresním soudem ignorován, stejně jako rozdíl mezi „nevyužitelností hlušiny“

a „jejím dočasným nevyužitím“, ačkoliv využitelnost sporné hlušiny v dopravním stavitelství byla v řízení prokázána. Nevyužitelnou hlušinou určenou k ponechání na odvalu nebyla sporná hlušina, nýbrž v souladu s výsledky procesu EIA jemnozrná hlušina, která byla na plochu odvalu vrácena samostatně. K sanačním pracem na odvale přitom nebyla určena toliko výlučně jemnozrná hlušina, jak uváděl okresní soud v odstavci 78 napadeného rozsudku. Po dobu trvání smluv z roku 2016 byl žalovaný oprávněn zasahovat do jejího vlastnického práva a k sanaci a rekultivaci využívat i spornou hlušinu. Tohoto obligačního práva však žalovaný před odstoupením od smluv z roku 2016 nikdy nevyužil, neměl k tomu soukromoprávní titul ani potřebná veřejnoprávní povolení, jak bylo v řízení prokázáno. Totožnost „sporné“ a tzv. „nevyužitelné hlušiny“ nevyplývá ani ze svědeckých výpovědí. Dále se žalobkyně ohradila proti závěru okresního soudu prezentovanému v odstavci 80 odůvodnění jeho rozsudku, podle kterého žalobkyně ve smluvních dokumentech označila vytríděnou spornou hlušinu za nevyužitelnou a určenou pro konečnou modelaci terénu s tím, že takto projevila svou vůli nebýt vlastníkem této sporné vytríděné hlušiny. Dle žalobkyně z ustanovení smluv z roku 2016 nelze vůbec dovodit, že by vlastnické právo žalobkyně k tzv. nevyužitelné hlušině, ať už je jí cokoliv, jejím uložením na plochu odvalu automaticky zanikalo, a že vůle smluvních stran směřovala právě k takovému výsledku. Poukázala na znění čl. I. písm. d) dohody o spolupráci, čl. II. odst. 2 této dohody i článek I. odst. 2 písm. b) smlouvy o spolupráci s tím, že obě smlouvy nezakládaly závazek žalobkyně produkovat nevyužitelnou hlušinu a dodávat ji žalovanému za účelem sanace, rekultivace a modelace terénu odvalu, nýbrž zcela naopak závazek žalovaného zajistit bezplatně přesun a ukládání nevyužitelné hlušiny na ploše odvalu, včetně modelace terénu. Existenci povinnosti žalobkyně dodávat žalovanému či přenechávat mu některé z produktů zpracování nevytríděné hlušiny vystupující ze zařízení nelze dovodit ani z dalších ujednání smluv z roku 2016. Závěr, že závazek žalovaného zajistit bezplatně přesun a ukládání nevyužitelné hlušiny na ploše odvalu, včetně modelace terénu, byl projevem vůle žalobkyně zbavit se svého vlastnického práva ve prospěch žalovaného, neodpovídá ani praxi, kterou žalobkyně a žalovaný používali před uzavřením smluv z roku 2016. Poukázala v tomto směru na smlouvu o prodeji hlušiny ze dne 6. 6. 2014 a namítala, že právní hodnocení vyslovené v napadeném rozsudku nemá oporu ani v ustanovení § 1045 o. z. upravujícím derelikci věci, neboť nebyla splněna základní podmínka pro to, aby sporná hlušina jako movitá věc mohla být považovaná za opuštěnou, a to projev vůle žalobkyně, že nechce spornou hlušinu držet jako svou. V tomto směru žalobkyně odkázala na judikaturu vyšších soudů s tím, že jednoznačný a pochybnosti nepřipouštějící projev vůle žalobkyně opustit spornou hlušinu a vzdát se svého vlastnického práva k ní v posuzované věci zcela chybí, stejně jako to, že by spornou hlušinu fyzicky opustila. Závěr okresního soudu o tom, že podle smluv z roku 2016 byla sporná hlušina žalobkyní opuštěna, což mělo za následek zánik jejího vlastnického práva k ní, aby se tohoto následně zmocnil žalovaný, není ani v souladu s účelem a smyslem smluv z roku 2016, byť okresní soud při tomto závěru na účel smluv z roku 2016 odkazuje. Obstát dle žalobkyně nemůže ani závěr nalézacího soudu, že plnění závazku žalovaného zajistit bezplatně přesun a ukládání nevyužitelné hlušiny na ploše odvalu, včetně modelace terénu, který byl zakotven do čl. I. písm. d) dohody o spolupráci a čl. I. odst. 2 písm. b) smlouvy o spolupráci s tím, že tyto měly ve vztahu ke sporné hlušině charakter zmocnění se vlastnického práva k opuštění věci, není správný. Nadto nebylo v řízení nalézacím soudem ani zkoumáno, zda byl ze strany žalovaného učiněn přivlastňovací projev vůle vůči movité věci jako celku, což žalovaný ani netvrdil, např. tím, že by přivlastnění si sporné hlušiny zobrazil ve svém účetnictví, přestože by nabytí sporné hlušiny nemohlo být v účetní evidenci státního podniku ignorováno. Podle žalobkyně se proto výklad obsahu smluv z roku 2016 provedený nalézacím soudem zcela příčí interpretačním pravidlům zakotveným do ust. § 556 o. z. i § 557 o. z., stejně jako ust. § 1051 o. z. a čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Současně žalobkyně označila za nesprávné také závěry okresního soudu vyjádřené v odstavci 81 odůvodnění napadeného rozsudku o tom, že žalobkyně nedisponovala žádným soukromoprávním titulem, který by jí umožňoval dočasně uskladnit spornou hlušinu na označených pozemcích. Takovým

titulem dle žalobkyně byla smlouva o nájmu nemovitostí ze dne 9. 4. 2014 uzavřená mezi ní a předchozím vlastníkem pozemku, společností RPG RE Land, s. r. o., ve znění dodatku č. 1 ze dne 27. 9. 2017, která podle čl. II. bodu 3 umožňovala těžbu, skladování a zpracování materiálu takové povahy, které se v lokalitě ke dni podpisu smlouvy nachází. Naopak, dovozuje-li okresní soud zánik vlastnického práva žalobkyně k vytríděné hlušině z důvodu absence soukromoprávního titulu k užívání pozemků, na nichž se deponie nachází, namítá, že ani žalovaný jako nabyvatel vlastnictví neměl žádný užívací titul k těmto pozemkům, pozemky užíval pouze na základě souhlasu žalobkyně. Ani tento logický rozpor ve svém rozhodnutí okresní soud nevysvětlil, když současně žalobkyně namítá, že posouzení otázky vlastnických vztahů ke sporné hlušině není existenčně spojeno s užívacím právem k pozemkům, na kterých se deponie nachází, a že by neoprávněné uložení věci na cizí pozemek mělo za následek ztrátu vlastnického práva k této věci. Současně žalobkyně brojila i proti nákladovému výroku rozsudku okresního soudu, když namítala, že měl okresní soud při svém rozhodování shledat důvody zvláštního zřetele hodné ve smyslu ust. § 150 o. s. ř., pro které nemělo být žalovanému právo na náhradu nákladů řízení vůbec přiznáno. V tomto směru poukázala na skutečnost, že žalobkyně je zcela zbavena příjmového zdroje v důsledku protiprávního ukončení smluvní spolupráce ze strany žalovaného ke dni 13. 1. 2020, kdy tato okolnost je důvodem, pro kterou je žalobkyně pravidelně osvobozována od soudních poplatků. Dále zdůraznila, že účastníkem řízení je státní podnik jako právnická osoba hospodařící výlučně s majetkem státu. Poukázala přitom na rozhodovací praxi zejména Ústavního soudu, který opakovaně judikoval, že stát je k hájení svých zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami zajištěnými personálně i finančně ze svého rozpočtu, a proto není dán důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromoprávní subjekt - advokáta. Možnost přiznat státu právo na náhradu nákladů řízení je dle žalobkyně s odkazem na judikaturu Ústavního soudu vázána pouze na úzký okruh specifických případů, kdy je předmětem sporu právní problematika nesouvisějící s oblastí spravovanou daným orgánem státní správy, případně se jedná o právní problematiku velmi specializovanou, obtížnou, dosud neřešenou, problematiku s mezinárodním prvkem vyžadující znalost cizího práva, eventuálně jazykových znalostí, což spor o určení vlastnického práva k hlušině situované na úložním místě těžebního odpadu nepředstavuje. Žalovaný je přitom vybaven personálně k zajišťování účasti v soudních řízeních, jak plyne ze skutečnosti, že všech nařízených soudních jednání se společně s procesním zástupcem účastnil i podnikový právník za žalovaného JUDr. Bidzinski. Podle žalobkyně okresní soud pochybil i při stanovení výše odměny advokáta, když vyšel z tarifní hodnoty ve výši 26 623 642 Kč, což byla zjištěná hodnota oceňovaných zásob kameniva z hlušinové sypaniny k datu 31. 12. 2019, určena znaleckým posudkem znaleckého ústavu Ostravská znalecká a. s., číslo 1237/58/20. Tato hodnota byla ovšem znaleckým ústavem vyčíslena výlučně za předpokladu, že sporná hlušina bude využita jako stavební kamenivo v dopravním stavitelství. Za situace, kdy soud dospěl k závěru, že sporná hlušina byla využita k sanaci, rekultivaci a terénním úpravám označených pozemků, však lze její samostatnou hodnotu ke dni započetí úkonu právní služby odvozovat nejvýše z rozdílu hodnoty označených pozemků před a po umístění sporné hlušiny, neboť hlušina se stala součástí těchto pozemků. Hodnota sporné hlušiny však nečiní shora uvedenou částku ani v případě, že bude považována za věc samostatnou, určenou k sanaci, rekultivaci a modelaci terénu odvalu, jak odpovídá druhé skutkové verzi paralelně předestřené nalézacím soudem. V takovém případě zcela odpadá základní hodnototvorný faktor, z něhož znalecký ústav při stanovení hodnoty hlušiny vycházel, jímž je potenciální zisk z prodeje.

3. Žalovaný navrhl potvrzení napadeného rozsudku jako správného. Závěry okresního soudu o tom, že hlušina je heterogenní materiál, který je složen ze tří složek, z nichž třetí – vytríděná hlušina – se využívá k sanaci a rekultivaci odvalu Heřmanice, označil za správný. Zdůraznil, že z plošného odvalu o výšce až 30 metrů, nacházející se mezi bývalými šachtami IDA a Heřmanice, vyseparovala linka provozovaná žalobkyní tři základní materiály, a to hrubozrnnou frakci hlušiny,

kteřá bude používána pro terénní úpravy přímo v lokalitě, případně odprodávána jako surovina pro stavaře, dále uhelnou složku sloužící k výrobě briket a nakonec jemnou hlušinu, ze které se bude modelovat terén při rekultivacích. Nesouhlasil s tvrzením žalobkyně, že „nevyužitelnou hlušinou“ ve významu smluv z roku 2016 je pouze jemnozrnná hlšina, která se vracela na plochu odvalu samostatně potrubním tahem. Takový výklad smluv provedený žalobkyní je v rozporu s obsahem smluvní dokumentace, podle které měla být „nevyužitelná hlšina“ (tj. vytrříděná hlšina) vrácena dopravníkovými pásy na plochu odvalu. Naopak jemnozrnná hlšina byla dopravovaná potrubním tahem a byla pro svou nízkou kvalitu a způsob vrácení samostatným důvodem pro odstoupení žalovaného od smluvní dokumentace, neboť naopak vytvářela další ložisko k sanaci. Zdůraznil, že odstoupil od smluv z roku 2016 s účinky ex nunc. Následně došlo ze strany žalobkyně k podání této žaloby na určení vlastnického práva i k návrhu na vydání předběžného opatření, kterému Krajský soud v Ostravě vyhověl a které zamezuje žalovanému v dílčích sanačních pracích na pozemku p. č. 2048 v k. ú. Hrušov. Důvod podání tohoto typu žaloby ve smyslu existence naléhavého právního zájmu není žalovanému zcela jasný, neboť rozhodnutí o určovací žalobě nemá preventivní charakter, a pokud soud dospěl k závěru, že vytrříděná hlšina je oddělitelnou movitou věcí, nabízí se spíše žaloba na plnění. Žalovaný totiž bude bez ohledu na rozhodnutí v tomto řízení nadále provozovatelem úložného místa těžebního odpadu dle zák. č. 157/2009 Sb. o nakládání s těžebním odpadem s tím, že poukázal na to, že naopak žalobkyni nesvědčí k pozemkům vymezeným předloženým geometrickým žádný veřejnoprávní ani soukromoprávní titul a i v případě, že by byla žaloba úspěšná, nemůže žalobkyně na dotčené pozemky vstupovat, což značí, že tato určovací žaloba nemůže předejít dalším sporům. Jako nepravdivé žalovaný označil tvrzení žalobkyně o dočasné deponii vytrříděné hlušiny na předmětných pozemcích. Skutečnost, že by žalobkyně mohla vytrříděnou hlušinu deponovat na tyto pozemky, nemá oporu ani ve smluvních dokumentech, ani ve faktické potřebě žalovaného v souvislosti se sanací a rekultivací odvalu. Poukázal na odstavec 9 odůvodnění rozsudku okresního soudu, z něhož plyne, že z dohody o vzájemné spolupráci ze dne 30. 5. 2016 bylo zjištěno, že žalovaný se zavázal k poskytnutí nezbytně nutné součinnosti při stavbě Zařízení včetně naložení haldoviny na dopravní uzel a dále k zajištění přesunu a ukládání nevyužitelné hlušiny z výložního místa pásového dopravníku v zájmové ploše úložného místa těžebního odpadu, a to včetně konečné modelace terénu. To, že by vytrříděná hlšina byla na předmětných pozemcích deponována v její prospěch, žalobkyně pouze tvrdí, avšak neprokazuje, když zejména z uzavřené smluvní dokumentace nijak neplyne, že by žalobkyně byla oprávněna dlouhodobě deponovat vytrříděnou hlušinu, a to dokonce v množství 1,5 mil. tun. Postup žalobkyně, která nechala vytrříděnou hlušinu dlouhodobě procházet celou soustavou třídících pásů zařízení až k několika stovek metrů vzdálenému místu výstupu z dopravníkového pásu na dotčené pozemky, které jsou úložním místem dle § 2 odst. 2 písm. c) zák. č. 157/2009 Sb., naopak svědčí o tom, že neměla v úmyslu s tímto materiálem dále nakládat. Naopak měla v úmyslu se jej zbavit ve smyslu ust. § 1045 o. z. Zdůraznil, že s vytrříděnou hlušinou nakládal zejména sám, a pokud se na těchto pracích podíleli také zaměstnanci žalobkyně, činili tak na výslovný pokyn žalovaného, tedy na účet a v zájmu žalovaného, nikoliv na účet žalobkyně a dle její potřeby, kdy tato činnost nadto byla krátkodobá, občasná a vznikla zejména v důsledku porušení smluvních povinností žalobkyně a s cílem, aby nedošlo k zahlcení pásového dopravníku u výložného místa vytrříděnou hlušinou. V tomto směru odkázal na výslech svědka Chromce, zaměstnance žalobkyně. Současně zdůraznil, že po výsypu z dopravního pásu žalovaný využíval vytrříděnou hlušinu pro rekultivační práce pomocí těžké techniky a v žádném případě neměl v úmyslu vytvářet s vytrříděnou hlušinou skladovou deponii pro potřeby žalobkyně, jak vyplynulo z výpovědí slyšených osob. K tomu pak tvrdil, že po vrácení vytrříděné hlušiny na odval Heřmanice žalobkyní s touto nakládal jako s věcí vlastní, a to za účelem terénních úprav a sanačních prací. K námitkám žalobkyně proti závěru okresního soudu o derelictu uvedl, že považuje za správný závěr okresního soudu, podle kterého pokud žalobkyně ve smluvních dokumentech označila vytrříděnou spornou hlušinu za nevyužitelnou a určenou pro konečnou modelaci terénu, pak srozumitelným a určitým způsobem

projevila svou vůli nebýt vlastníkem této sporné vytríděné hlušiny a současně projevila zcela určitým a srozumitelným způsobem vůli tuto spornou vytríděnou hlušinu poskytnout žalovanému pro účely sanace a rekultivace Heřmanického odvalu. Zdůraznil, že je nepředstavitelné, aby žalobkyně coby právnická osoba s povinností jednat s péčí řádného hospodáře ponechala bez jakéhokoli právního titulu probíhat proces, kdy je konstantně po dobu několika let odváděna vytríděná hlušina ve značném množství z údajně jejího majetku a zároveň by tento proces ani neevidovala ve svém účetnictví a výročních zprávách. Současně žalovaný setrval na svém tvrzení o tom, že vlastnictví k vytríděné hlušině nikdy platně na žalobkyni nepřevedl, neboť ze Zařízení vyseparovaná vytríděná hlušina měla vždy náležet bez dalšího žalovanému, a to právě k sanačním pracím na odvale. Podle smluvní dokumentace měla žalobkyně povinnost vytríděnou nevyužitelnou hlušinu k sanaci žalovanému vracet, tak také činila, kdy okresní soud správně uzavřel, že v okamžiku opuštění pásového dopravníku se vytríděná hlušina vracela do vlastnictví žalovaného. K tvrzení žalobkyně o nesprávné interpretaci smluvní dokumentace z roku 2016 také uvedl, že vedle uhelné složky byla žalobkyně dle uzavřených smluv oprávněna oddělovat z hlušiny rovněž stavební kamenivo, tedy není pravdou, že by z celé množiny materiálu náleželo žalobkyni pouze množství představující uhelnou složku. Součástí hlušiny bylo rovněž stavební kamenivo různých frakcí, které po vytrídění v souladu se smluvní dokumentací náleželo žalobkyni, a ta jej prodávala třetím osobám, kdy současně platí, že o objemu jednotlivých tříděných složek z hlušiny, které zůstanou k dispozici žalobkyni, rozhodovala v plném rozsahu jen a pouze žalobkyně. Současně žalovaný poukázal na okolnosti případu plynoucí rovněž z výpovědi Ing. Josefa Gajdy o tom, že v závěru provozu homogenizační linky nebyla ekonomika žalobkyně dobrá, proto začala hledat řešení k jejímu zlepšení. Za tím účelem navrhovala státu buď odkup homogenizační linky, nebo že prodá žalovanému spornou hlušinu na Heřmanickém odvalu, tedy až v době svých ekonomických potíží začala rozporovat dosavadní průběh spolupráce účastníků a hledala důvody, proč je stále vlastníkem sporné vytríděné hlušiny. Současně žalovaný nesouhlasil s námitkami žalobkyně proti rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. K námitkám žalobkyně o tom, že provoz zařízení byl její jedinou podnikatelskou aktivitou a je zcela bez příjmů, tvrdil, že žalobkyně je schopna vést řadu dalších soudních sporů, ve všech řízeních je zastoupena kvalifikovaným advokátem, tedy bez majetku a příjmů být nemůže. Uvedl, že žalovaný je státním podnikem s celostátní působností, kdy není možné interní kapacity právně vzdělaných zaměstnanců ze 100 % alokovat jen pro důvody nároků žalobkyně. V dané konkrétní situaci byla volba právního zastoupení profesionálním advokátem na místě, neboť se jedná o komplikovanou problematiku, jejímž předmětem jsou nároky dosahující již 1,5 miliardy Kč včetně příslušenství. Dle žalovaného okresní soud správně určil také tarifní hodnotu pro výpočet náhrady nákladů řízení s tím, že pokud by pro žalobkyni měla vytríděná hlušina skutečně hodnotu materiálu k rozhrnutí na odvale, toto řízení by nezažadovala. Naopak po celou dobu řízení tvrdila, že vytríděná hlušina není nevyužitelnou hlušinou, a tedy že vytríděná hlušina v deponii žalobkyně má pro ni obchodní využití. I proto do své účetní závěrky pro rok 2019 zapracovala, podle žalovaného účelově, jako skladové zásoby vytríděnou hlušinu v hodnotě 26 624 000 Kč, což si nechala i znalecky ocenit.

4. Odvolací soud přezkoumal rozsudek okresního soudu, včetně řízení jeho vydání předcházejícího, ve smyslu ust. § 212a odst. 1, 2, 4 a 5 o. s. ř. a žádné vady řízení uvedené v ust. § 229 odst. 1 a 2 písm. a) a b) a odst. 3 o. s. ř. neshledal, ostatně nebyly ani účastníky namítány. Po takto provedeném přezkumu pak dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné.
5. Z obsahu spisu se podává, že v řízení zahájeném dne 7. 2. 2020 se žalobkyně domáhala určení, že je vlastníkem hornin, které byly zpracovány v „Zařízení na homogenizaci hlušiny za účelem získávání kameniva pro stavební účely“, nacházejícím se na pozemku p. č. 2042 v k. ú. Hrušov a které jsou deponovány na pozemcích p. č. 2048, 2049, 1092, 1093 a 1094/10 v k. ú. Hrušov na ploše vymezené geodetickým plánem č. 20-01-011 ze dne 4. 2. 2020, zpracovaným GAKO-

Oblouk s. r. o. geodetické a kartografické práce, ověřený Ing. Vít Seidlem, úředně ověřeným zeměměřičským inženýrem (dále jen „Deponované pozemky“). Skutkově tvrdí, že dne 6. 6. 2014 uzavřela jako kupující se žalovaným jako prodávajícím smlouvu o prodeji hlušiny, jejímž předmětem byl prodej hlušiny ze střední části odvalu Heřmanice. Kupní cena za hlušinu byla sjednaná ve výši 2 Kč za tunu bez DPH. Žalobkyně na základě této smlouvy nakupovala od žalovaného hlušinu, hradila sjednanou kupní cenu a vytríděné frakce hlušiny následně prodávala třetím osobám. Část hlušiny si pak žalobkyně ponechala na ploše odvalu Heřmanice na Deponovaných pozemcích, které si k tomu účelu pronajala. V průběhu roku 2016 až 2017 žalobkyně realizovala na vlastní náklady stavbu Zařízení nacházejícího se na území odvalu Heřmanice. Vybudování Zařízení mělo umožnit pokračování dosavadní obchodní spolupráce účastníků, a to s využitím účinnější a pokročilejší technologie zpracování karbonské hlušiny. V Zařízení je hlšina i nadále tříděna do frakcí využitelných jako stavební kamenivo a nově je z ní oddělována také spalitelná uhelná složka, přičemž její odstranění omezuje termickou aktivitu materiálu. V souvislosti s výstavbou Zařízení byla mezi účastníky dne 27. 7. 2015 uzavřena smlouva o smlouvě budoucí o prodeji hlušiny. Na dříve uzavřenou smlouvu o prodeji hlušiny ze dne 6. 6. 2014 pak účastníci navázali v souvislosti s výstavbou Zařízení uzavřením dohody o vzájemné spolupráci ze dne 30. 5. 2016, v níž zachovali podstatu předcházející kupní smlouvy, součástí dohody zůstala povinnost žalobkyně zaplatit žalovanému kupní cenu 2 Kč bez DPH za každou tunu hlušiny, která projde Zařízením. Ujednání obsažená v této dohodě byla mezi účastníky dne 22. 12. 2016 doplněna smlouvou o spolupráci v rámci sanace úložného místa těžebního odpadu, v níž se žalobkyně opět zavázala hradit kupní cenu za dodanou hlušinu, která projde Zařízením. Na podkladě obou smluvních dokumentů z roku 2016 bylo mezi účastníky plněno, a to tak, že žalobkyně odebírala hlušinu dodávanou žalovaným za sjednanou kupní cenu 2 Kč za tunu bez DPH, prováděla zpracování hlušiny v Zařízení, tj. separovala z ní uhelnou složku a hlušinu zbavenou uhlí třídila do frakcí využitelných jako stavební kamenivo a nabízela k prodeji. Část hlušiny zpracované v Zařízení přitom žalobkyně i nadále deponovala na pozemcích, které si za tím účelem pronajala. Při dodávkách hlušiny do Zařízení došlo mezi účastníky v roce 2018 ke vzniku rozporů, mimo jiné o vlastnictví k hlušině vstupující do Zařízení a také k jednotlivým složkám hlušiny na výstupu ze Zařízení, které vygradovaly tím, že žalovaný dopisem ze dne 13. 1. 2020 od dohod z roku 2016 odstoupil, ač dle žalobkyně důvody k tomuto postupu nebyly naplněny. Žalovaný následně přestal žalobkyni hlušinu do Zařízení dodávat. Bezprostředně před kulminací vzájemných neshod zpochybnil žalovaný také vlastnické právo žalobkyně k předmětu sporu. Žalobkyně tvrdila, že účelem smluvních dokumentů z roku 2016 byl úplatný převod vlastnického práva k nakupované hlušině ze žalovaného na žalobkyni a že je z tohoto důvodu vlastníkem hlušiny dodané do Zařízení, stejně jako všech produktů, které ze Zařízení vystupují. I když jsou dohoda o vzájemné spolupráci z 30. 5. 2016 i smlouva o spolupráci ze dne 22. 12. 2016 tzv. nepojmenovanými kontrakty ve smyslu ust. § 1746 odst. 2 o. z., pak v části upravující vlastnické poměry k hlušině jsou oba smluvní dokumenty koncipovány jako smlouvy kupní, když žádný z těchto dokumentů nezakládá právní důvod, na základě kterého by se produkty zpracování hlušiny po výstupu ze Zařízení stávaly vlastnictvím žalovaného, jemuž dle smluv svědčí pouze oprávnění realizovat přesun a ukládání žalobkyni určené nevyužitelné hlušiny při sanaci odvalu Heřmanice a modelaci terénu. K naléhavému právnímu zájmu na požadovaném určení žalobkyně tvrdila, že za existující situace jí nemůže být účinná ochrana poskytnutá cestou žaloby na zdržení se zásahu do jejího vlastnického práva, neboť úspěch tzv. negatorní žaloby by byl závislý na posouzení, zda odstoupení žalovaného od smluvních dokumentů z roku 2016 bylo učiněno platně a je tedy účinné. Předmětem sporu mezi účastníky jsou však navzájem si konkurující přesvědčení dvou subjektů o jejich vlastnickém právu k téže věci určené podle druhu, přičemž oba subjekty své vlastnické právo aktuálně realizují a hodlají i nadále realizovat. K samotnému provozu Zařízení žalobkyně uvedla, že hlšina byla zpracovávána pouze na dvě složky, a to na složku uhelnou a zbývající horninový materiál, který byl v dalším procesu zpracování členěn na jednotlivé zrnitostní frakce, jež mají parametry

stavebního kameniva. K sanaci odvalu byla podle žalobkyně určena jemnozrnná složka transportovaná ze Zařízení tzv. hydraulickou cestou. Předmětem tohoto řízení je určení vlastnického práva k vytríděné hlušině frakce 0-80 mm dopravované ze Zařízení pásovým dopravníkem na Deponované pozemky. Tato frakce je po objemové stránce nejvýznamnější částí vytríděné hlušiny a byla na Deponovaných pozemcích uskladněna jako dlouhodobá skladová zásoba žalobkyně. Žalobkyně připustila, že ji smlouvy z roku 2016 zavazovaly strpět zásahy do jejího vlastnického práva ke sporné hlušině, neboť opravňovaly žalovaného, aby přebytky sporné hlušiny vedle jemnozrnné frakce využíval pro modelaci terénu při rekultivaci odvalu Heřmanice. Žalobkyni však není známo, že by žalovaný tohoto práva za trvání smluvního závazku využil, neboť ze sporné hlušiny na Deponovaných pozemcích vytvářel pouze skladovou deponii. Žalobkyně opakovaně poukázala na to, že již v procesu posouzení vlivu záměru na životní prostředí (tzv. proces EIA), na jehož závěry je ve smlouvách z roku 2016 výslovně odkazováno, se počítalo s tím, že převážná část hmoty ze střední části odvalu Heřmanice bude využita jako stavební kamenivo a bude tedy odvezena mimo plochu odvalu. K ponechání na odvalu pro potřeby sanace a rekultivace byla určena pouze jemnozrnná hlšina, která je ve vztahu k celkovému objemu vytríděné hlušiny zcela zanedbatelná. Závěr žalovaného, že veškerá hořlavých složek zbavená hlšina měla povahu nevyužitelné hlušiny určené k rekultivaci, žalobkyně označila jako mylný. Hlavním výstupem při provozování Zařízení měla být hlšina upravená tak, aby měla parametry stavebního kameniva způsobilého k prodeji třetím osobám a k vymístění mimo území odvalu. Skutečnost, že byla sporná hlšina pásovými dopravníky transportována na deponii, nebyla projevem vůle žalobkyně zbavit se vlastnického práva k této hlušině ve prospěch žalovaného. Stavební kamenivo deponované na pronajatých pozemcích bylo určeno pro budoucí prodej v rámci připravovaných rozsáhlých veřejně prospěšných dopravních staveb. Žalovaný navíc nedisponoval žádným veřejnoprávním oprávněním, které by mu umožňovalo trvale ukládat vytríděnou hlšinu na Deponované pozemky za účelem sanace odvalu Heřmanice. Byla to výlučně žalobkyně, kdo rozhodoval o tom, kolik vytríděné hlušiny bude na deponii uloženo. Sporná hlšina tedy není tzv. „nevyužitelnou hlušinou“ ve smyslu smlouvy z roku 2016, nýbrž představuje pouze hlšinu po jejím vzniku bezprostředně nevyužitou. Hlšinové těleso vytvořené žalovaným na Deponovaných pozemcích nelze podle žalobkyně považovat za trvalou zemní konstrukci, kterou by bylo možno označit jako výsledek sanace a rekultivace území odvalu.

6. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Tvrdil, že ač mezi účastníky byly uzavřeny dřívější smlouvy, jejich první spolupráce byla zahájena až na základě smluv z roku 2016, v rámci které pracovníci žalovaného za 2 Kč za tunu naložili hlšinu na dopravníkové pásy vedoucí do Zařízení, kde došlo k rozdělení hlušiny na kamenivo, uhlí a tzv. vytríděnou hlšinu, která je považována za hlšinu zbytkovou a obchodně nevyužitelnou. V hlušině se nacházejí dvě obchodně využitelné složky, a to kamenivo pro stavební práce a zbytkové množství uhlí, jež se v Zařízení oddělily a žalobkyně s nimi dále nakládala, a to především formou prodeje třetím osobám. Třetí složkou hlušiny byla tzv. vytríděná hlšina, se kterou od počátku nakládal žalovaný, a to tak, že s ní sanoval Heřmanický odval. Žalobkyně tuto činnost žalovaného nikdy v minulosti nezpochybňovala. Tvrdil, že tzv. vytríděná hlšina je téměř nevyužitelná a žalobkyně o ni nikdy neměla zájem. Navíc obsahuje zbytkové množství uhlí, které Zařízení nezvládne zcela odstranit. Žalovaný opakovaně namítal, že tzv. vytríděná hlšina je těžebním odpadem ve smyslu ust. § 2 odst. 2 písm. b) zák. č. 157/2009 Sb. o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů, přičemž s tímto těžebním odpadem nakládá a je za něj odpovědný žalovaný jako provozovatel úložního místa těžebního odpadu. Žalovaný má také povinnost ve smyslu ust. § 31 odst. 5 zák. č. 44/1988 Sb. – horní zákon, zajistit sanaci Heřmanického odvalu. K plnění této povinnosti žalovaný používal tzv. vytríděnou hlšinu, kterou po odvale rozvážel a rozhrnoval. Dále uvedl, že ke dni 13. 1. 2020 od obou smluv z roku 2016 odstoupil, a to s účinky ex nunc, neboť žalobkyně byla v prodlení s úhradou plateb za dodávku hlušiny do Zařízení. Poukázal na smysl a účel smluvní

dokumentace, kterým byla rekultivace a sanace odvalu Heřmanice, podle nichž se po celou dobu účinnosti smluv uzavřených mezi účastníky tito chovali. Žalobkyně vymyslela právní konstrukci předestřenou v rámci tohoto řízení až poté, co se efektivita Zařízení ukázala jako sporná. Stav neefektivity Zařízení způsobil mimo jiné i to, že vytríděná hlušina oproti původním představám tvořila většinou složku ze všech tří Zařízení produkovaných složek, přičemž s tímto stavem nepočítaly ani plány pro nakládání s těžebním odpadem. Smluvní dokumentace však vždy tzv. vytríděnou hlušinu považovala za prostředek pro žalovaného k rekultivaci Heřmanického odvalu, naopak pro žalobkyni bylo obchodně využitelné oddělené kamenivo a uhlí. Deponii vytríděné hlušiny na označených pozemcích navíc žalobkyni neumožňovala ani nájemní smlouva uzavřená se společností RPG RE Land s. r. o. ze dne 9. 4. 2014, ve znění dodatku č. 1. Dále namítal, že žalobkyně na podání určovací žaloby nemá ani naléhavý právní zájem, může-li se domáhat plnění, jak to učinila návrhem na vydání předběžného opatření. K námitkám žalobkyně, že tzv. „nevyužitelná hlušina“ má parametry stavebního kameniva uvedl, že teprve v polovině roku 2020 byly provedeny testy, které ukázaly, že alespoň některé části vytríděné hlušiny nejsou pro stavební účely nevhodné, což následně zapříčinilo sílící zájem ze strany stavitelů liniových dopravních staveb. Tato skutečnost však nic nemění na režimu vlastnictví k vytríděné hlušině, která byla ze Zařízení vrácena zpět na odval za účelem jeho sanace a rekultivace. To, že se zbytkový materiál (vytríděná hlušina) bude vracet zpět na odval za účelem jeho sanace a rekultivace, je uvedeno také v projektové dokumentaci samotného Zařízení. Odevzdání vytríděné hlušiny zpět na odval k rozhrnování, případně k jiným, sanačně rekultivačním účelům žalobkyně mohla kdykoliv zabránit, k čemuž však z její strany nedošlo. Žalobkyně vytríděnou hlušinu neevidovala jako svůj majetek ve výročních zprávách. Vytríděnou hlušinu žalobkyně vracela na místo odvalu zcela vědomě za účelem naplnění účelu a smyslu smluvní dokumentace a také žalovaný s touto vytríděnou hlušinou nakládal dle smlouvy tak, že ji po dopravení zpět na odval odvážel nákladními automobily na místa, odkud je dále rozhrnoval a pomocí strojní mechanizace s jejím využitím modeloval svahy a dotčené plochy odvalu a prováděl terénní úpravy. Vytríděná hlušina přitom nikdy nebyla primárně určena ke stavebním účelům a podle žalovaného je možnost tohoto využití s ohledem na heterogenitu materiálu diskutabilní a riziková. Pokud se žalobkyně zmiňovala o zvodnělé jemnozrnné frakci hlušiny s vysokým obsahem spalitelných látek transportované ze Zařízení hydraulickou cestou, tato byla nepředpokládaným produktem Zařízení a je pro sanaci a rekultivaci Heřmanického odvalu zcela nevhodná. V případě, že by soud učinil závěr o převodu vlastnického práva k veškeré hlušině nakládané do Zařízení na žalobkyni, pak dle žalovaného lze právní titul k opětovnému nabytí vytríděné hlušiny žalovaným spatřovat ve smluvní dokumentaci, která počítala s navracením vytríděné hlušiny zpět na odval žalovanému. Žalobkyně také dala svým chováním jednoznačně najevo, že vytríděnou hlušinu opouští, a že jí nadále nehodlá vlastnit.

7. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 22. 5. 2020, č. j. 18 C 30/2020-30, bylo řízení zastaveno v části, ve které se žalobkyně vedle požadovaného určení domáhala také povinnosti žalovaného zdržet se zásahů do jeho vlastnického práva k horninám zpracovaným v Zařízení, zejména jejich nakládání, přemísťování a rozhrnování a využití pro terénní úpravy. Důvodem zastavení řízení bylo nezaplacení soudního poplatku.
8. Okresní soud v řízení provedl dokazování listinami předloženými účastníky a vyslechl svědky, zaměstnance obou účastníků a Ing. Josefa Gajdu, bývalého předsedu představenstva žalobkyně, a dospěl k závěru, že oba smluvní dokumenty byly v roce 2016 mezi účastníky uzavřeny za účelem naplnění zákonem stanovené povinnosti státu rekultivovat odval Heřmanice vytvořený hornickou činností. Žalovaný dodával žalobkyni haldovinu do homogenizační linky za cenu 2 Kč za každou tunu, která prošla tímto Zařízením. V obou smluvních dokumentech byla zakotvena povinnost žalobkyně hradit kupní cenu za dodanou hlušinu, která projde Zařízením pro její homogenizaci. Žalovaný dodávku hlušiny vyúčtoval žalobkyni fakturami na „prodej kameniva“

s klasifikací produkce 08.99.29. Ve smluvních dokumentech se dále uvádí, že žalovaný je povinen zajistit po celou dobu provozu Zařízení pro homogenizaci hlušiny přesun a ukládání nevyužitelné hlušiny z výložního místa pásového dopravníku (tzv. koncový uzel) v zájmové ploše úložného místa těžebního odpadu, a to včetně konečné modelace terénu. Žalobkyně byla zároveň povinna zajistit výstupní kvalitu hlušiny tak, aby byla vyloučena možnost nastartování samovzněcovacích procesů v hlušinových násypech v rámci terénních úprav při konečné modelaci terénu úložného místa těžebního odpadu – odvalu Heřmanice. Z výpovědí slyšených osob, o jejichž věrohodnosti okresní soud neměl žádné pochybnosti, pak k faktickému průběhu spolupráce účastníků zjistil, že žalovaný pro žalobkyni zajišťoval nakládku nevytríděné haldoviny do homogenizační linky, kde docházelo k jejímu zpracování. Žalobkyně si ze zpracovaného materiálu ponechala uhelnou složku a kamenivo, pro které měla odbyt. Zbývající materiál, tj. spornou vytríděnou hlušinu, posílala žalobkyně zpět na úložní místo těžebního odpadu. Tato sporná vytríděná hlušina byla zaměstnanci žalovaného nakládána, přepravovaná a následně rozhrnovaná pomocí strojní techniky po Heřmanickém odvalu, a to konkrétně v severní části kalové nádrže K1. Sporná hlušina byla umisťována do jednoho zemního tělesa, hutnění bylo prováděno pouze pojezdem techniky žalovaného, nebyly používány žádné speciální hutnicí stroje ani nebylo provedeno odvodnění.

9. V rámci právního posouzení věci okresní soud nejprve dovodil, že žalobkyně má na požadovaném určení vlastnického práva k tzv. sporné vytríděné hlušině náležitý právní zájem, neboť v tomto případě by negatorní vlastnická žaloba, která byla původně obsažena v podané žalobě, nemusela s definitivní platností vyřešit spor účastníků o vlastnictví předmětu sporu, když nelze vyloučit, že samotné smluvní dokumenty uzavřené mezi účastníky mohly založit titul žalovaného pro nakládání s touto hlušinou v podobě obligačního vztahu účastníků. I když žalovaný tvrdí, že od obou smluvních dokumentů platně a účinně odstoupil, žalobkyně je přesvědčena o tom, že toto odstoupení nebylo učiněno platně ani účinně a v řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 19 C 283/2020 se domáhá obnovení dodávek hlušiny do Zařízení ve vlastnictví žalobkyně podle smluvních dokumentů z roku 2016.
10. Okresní soud rovněž dospěl k závěru, že horniny, které byly zpracovány v Zařízení, jsou samostatnou věcí v právním smyslu jako tzv. genericky určená movitá věc dle ust. § 496 a násl. o. z., ve znění pozdějších předpisů, k níž může být vlastnické právo určeno, a nejedná se o součást pozemků, na nichž byla tato sporná hlušina uložena. K těmto závěrům vedla okresní soud především shodná tvrzení účastníků o tom, že vytríděnou spornou hlušinu na Deponovaných pozemcích lze rozeznat od pokladového pozemku a bagrista je schopen ji v převážné části vybagrovat a naložit. O stejném závěru dle okresního soudu svědčí také žalobkyní předložená vyjádření a stanoviska i obsah výpovědí slyšených svědků, podle nichž stávající zemní tělesa neodpovídá svým provedením a parametry trvale konstrukci (násypovému tělesu), neboť hlušina v rámci procesu ukládání nebyla řádným způsobem hutněna pomocí vibračních nebo oscilačních válců.
11. Smlouvy uzavřené v roce 2016 mezi účastníky pak okresní soud posoudil jako nepojmenované smlouvy ve smyslu ust. § 1746 odst. 2 o. z. Zdůraznil, že byly uzavřeny za účelem vzájemné spolupráce stran při rekultivaci Heřmanického odvalu, přičemž prostřednictvím toho účelu, který je výslovně v obou smlouvách vyjádřen, je nutné obě smlouvy také vykládat. Současně, jak dovodil okresní soud, mají obě smlouvy jednoznačně povahu smlouvy kupní podle ust. § 2079 a násl. o. z., jak vyplývá z povinnosti žalobkyně hradit žalovanému kupní cenu za dodanou hlušinu, která projde Zařízením. Obranu žalovaného, že cena 2 Kč za tunu představuje cenu nakládky nevytríděné hlušiny na pásové dopravníky homogenizační linky žalobkyně, nikoliv sjednanou kupní cenu nevytríděné hlušiny, okresní soud posoudil jako účelovou, neboť sám žalovaný ve fakturách, kterými účtoval žalobkyni dodanou hlušinu, výslovně uváděl, že je účtován

prodej kameniva klasifikace, která odpovídá hmotnému produktu činnosti těžby a dobývání. Okresní soud dal také žalobkyni za pravdu, že tato na základě obou smluv, které měly v části týkající se dodávek hlušiny ze strany žalovaného do homogenizační linky provozované žalobkyní povahu smluv kupních, nabývala vlastnické právo k nevytříděné hlušině, která byla dodávána do Zařízení. Žalobkyně se proto dle okresního soudu musela stát také vlastníkem všech produktů zpracování nevytříděné hlušiny vystupujících ze Zařízení, když primární vlastnický režim kameniva, které Zařízení produkovalo, musel být logicky stejný ke všem frakcím kameniva. Žalobkyně také uhelnou složku i kamenivo prodávala třetím osobám, aniž by žalovaný tento postup v minulosti jakkoliv zpochybňoval. V obou smlouvách bylo současně ujednáno, že žalovaný je povinen po celou dobu provozu Zařízení zajistit přesun a ukládání nevyužitelné hlušiny z výložního místa pásového dopravníku (tzv. koncový uzel) k zájmové ploše úložného místa těžebního odpadu, a to včetně konečné modelace terénu. Žalobkyně byla v této souvislosti povinna zajistit výstupní kvalitu hlušiny tak, aby byla vyloučena možnost nastartování samovzněcovacích procesů v hlušinových násypech v rámci terénních úprav při konečné modelaci terénu úložného místa těžebního odpadu – odvalu Heřmanice.

12. Okresní soud přitom dospěl k závěru, že onou „nevyužitelnou hlušinou“ uvedenou ve smluvních dokumentech, určenou ke konečné modelaci terénu, byla právě sporná vytříděná hlušina, která je předmětem tohoto řízení, a kterou podle výpovědi svědka Ing. Bronislava Šrámka označil předseda představenstva žalobkyně Ing. Josef Gajda za materiál, který nebudou využívat a který bude žalovanému vrácen zpět na plochu úložného místa těžebního odpadu k provedení sanačních a rekultivačních prací. Totéž je potvrzováno emailem z 12. 9. 2016, v němž tehdejší předseda představenstva žalobkyně Ing. Josef Gajda oznamuje Ing. Bronislavu Šrámkovi předpokládaný rozsah jednotlivých frakcí hlušiny určené ke zpětnému uložení na úložném místě i emailem ze 4. 1. 2019, v němž žalobkyně sdělovala žalovanému množství vrácené hlušiny za rok 2018. Všichni svědci také potvrdili, že manipulaci s vytříděnou spornou hlušinou po jejím opuštění z výstupního dopravního pásu homogenizační linky prováděl téměř výlučně žalovaný.
13. S ohledem na tyto skutkové závěry dospěl okresní soud k právnímu závěru, že žalovaný ke sporné vytříděné hlušině opětovně nabýval vlastnické právo od žalobkyně, a to na základě dohody o vzájemné spolupráci ze dne 30. 5. 2016 a smlouvy o spolupráci z 22. 12. 2016. Při výkladu obou smluvních dokumentů ve vztahu k vrácení „nevyužitelné hlušiny“ bylo dle okresního soudu možno přiměřeně aplikovat závěry uvedené v ust. § 1045 o. z. o derelictu věci. I když v projednávané věci byly právní vztahy mezi účastníky upraveny nominálními smlouvami, z jejichž obsahu i faktického jednání žalobkyně vyplynulo, že žalobkyně projevila zcela určitým a srozumitelným způsobem vůli spornou vytříděnou hlušinu poskytovat žalovanému pro účely sanace a rekultivace Heřmanického odvalu. V okamžiku, kdy žalobkyně vrátila spornou vytříděnou hlušinu dopravníkovým pásem zpět na úložní místo těžebního odpadu, a této hlušiny se zmocnil žalovaný, který ji využíval ke konečné modelaci terénu, zaniklo dle okresního soudu vlastnické právo žalobkyně k této sporné vytříděné hlušině. Právní důvod relativního zániku vlastnického práva žalobkyně ke sporné vytříděné hlušině ve prospěch žalovaného okresní soud spatřoval právě v obou smluvních dokumentech, jejichž účelem a smyslem bylo to, aby žalobkyně nakoupila od žalovaného nevytříděnou hlušinu, z níž si ponechala uhelnou složku a kamenivo, pro které měla zajištěný odbyt, zbývající část kameniva zbavenou hořlavých látek, tzv. „nevyužitelnou hlušinu“, vracela zpět na Heřmanický odval pro provádění sanačních a rekultivačních prací, kdy bylo výhradním rozhodnutím žalobkyně, jakou část kameniva takto žalovanému vrátí zpět na Heřmanický odval a jakou část kameniva si ponechá pro prodej třetím osobám. Pokud však žalobkyně již jednou projevila vůli vrátit žalovanému vytříděnou hlušinu v množství tak, jak je aktuálně uložena na Deponovaných pozemcích, pak již nemůže takto své rozhodnutí revokovat s odůvodněním, že nyní nalezla pro spornou hlušinu obchodní využití a plánuje ji prodat třetím osobám.

14. Tyto závěry pak dle okresního soudu potvrzuje také zjištění, že žalobkyně nedisponovala žádným soukromoprávním titulem, který by jí umožňoval dočasně uskladnit spornou vytríděnou hlušinu na Deponovaných pozemcích, za který není možno považovat smlouvu o nájmu nemovitostí z 9. 4. 2014, ve znění dodatku č. 1 ze dne 27. 9. 2017, na základě které žalobkyně nebyla oprávněna na předmětných pozemcích deponovat vytríděný materiál nebo jiný materiál pro další obchodní využití. Okresní soud poukázal i na ekonomické pozadí sporu účastníků, když žalobkyně podle výpovědi Ing. Gajdy na konci roku 2019 začala hledat řešení za účelem zlepšení své ekonomické situace a navrhla státu buď odkup homogenizační linky, nebo že prodá žalovanému spornou hlušinu na Heřmanickém odvalu. Žalobkyně tedy až v době svých ekonomických potíží začala rozporovat dosavadní průběh spolupráce účastníků a hledala důvody, proč je stále vlastníkem sporné vytríděné hlušiny. V okamžiku, kdy žalobkyně vrátila spornou vytríděnou hlušinu dopravníkovým pásem zpět na úložné místo těžebního odvalu a této hlušiny se následně zmocnil žalovaný, zaniklo její vlastnictví ke sporné vytríděné hlušině a jejím novým vlastníkem se stal žalovaný. S tímto závěrem proto okresní soud žalobu v celém rozsahu zamítl a procesně zcela úspěšnému žalovanému přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce 1 371 765 Kč s tím, že pokud jde o tarifní hodnotu sporu, vycházel z částky 26 623 642 Kč, která představuje zjištěnou hodnotu zásob kameniva sporné hlušinové sypaniny.
15. Odvolací soud v souladu s ust. § 213 odst. 2 o. s. ř. zopakoval dokazování dohodou o vzájemné spolupráci ze dne 30. 5. 2016, smlouvou o spolupráci ze dne 22. 12. 2016 i aktualizací plánu pro nakládání s těžebním odpadem ze dne 19. 8. 2011 a konstatuje, že okresní soud z těchto listin učinil správná skutková zjištění, která odvolací soud doplnil, jak bude uvedeno níže.
16. Dále odvolací soud v souladu s ust. § 120 odst. 2 o. s. ř. a § 213a odst. 1 o. s. ř. doplnil dokazování o sdělení Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 4. 8. 2022, rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, č. j. MSK 84559/2011, ze dne 28. 6. 2011 a č. j. MSK 177896/2011 ze dne 8. 11. 2011, včetně provozního řádu Zařízení k využívání odpadu na povrchu terénu – sanace území po redepozici hlušiny ve východní části odvalu Heřmanice z dubna 2011, ve znění dodatku č. 1 z října 2011, s tím, že uvedené důkazy považoval za nezbytné pro náležité zjištění skutkového stavu a jejich existence vyplývala ze spisu již v řízení před okresním soudem. Z těchto dokladů zjistil, že žalobkyni byl udělen souhlas k provozování Zařízení k využívání odpadů pod názvem „Sanace území po redepozici hlušiny ve východní části odvalu Heřmanice“ provozovaného na pozemcích p. č. 461/2, 463/1, 463/6, 463/7, 463/8, 465/3 a 465/11 v k. ú. Heřmanice a dále na pozemcích p. č. 1092, 1095, 2040, 2042, 2043, 2050 a 2051 v k. ú. Hrušov, ve východní části odvalu Heřmanice s tím, že provoz Zařízení měl probíhat podle provozního řádu Zařízení k využívání odpadu na povrchu terénu – sanace území po redepozici hlušiny ve východní části odvalu Heřmanice. Souhlas s provozováním Zařízení byl udělen na dobu od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí, tj. od 29. 6. 2011 do 30. 6. 2016. Citované rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 28. 6. 2011, č. j. MSK 84559/2011, bylo následně změněno rozhodnutím téhož úřadu ze dne 8. 11. 2011, č. j. MSK 177896/2011, a to ve 4. odstavci výrokové části rozhodnutí, tak, že schválen byl provozní řád zařízení doplněný o dodatek č. 1 a ve výroku II. výrokové části pak bylo rozhodnutí změněno tak, že Zařízení bude provozováno v souladu s tímto řádem s tím, že dle jeho obsahu bylo Zařízení určeno ke zpracování odpadů kód 10 01 01 – škvára, struska a kotelní prach (kromě kotelního prachu uvedeného pod č. 10 01 04), číslo 10 01 02 – popílek ze spalování uhlí, číslo 10 02 02 – nezpracovaná struska, číslo 17 01 01 – beton, číslo 17 01 02 – cihla, číslo 17 05 04 – zemina a kamení neuvedené pod č. 17 05 03, číslo 17 05 06 – vytěžená hlšina neuvedená pod č. 17 05 05, a číslo 17 01 07 – směsi nebo oddělené

frakce betonu, cihel a tašek. Z provozního řádu dále plyne, že odpad měl být zpracován mobilními drtiči a třídícím zařízením, včetně zařízení kropících.

17. Naopak odvolací soud zamítl návrh žalobkyně na provedení důkazu potvrzením o užívacích právech účastníků k pozemkům ze dne 16. 9. 2022, který vzhledem k právnímu názoru, k němuž dospěl a který bude uveden níže, považoval za nadbytečný.
18. Odvolací soud nejprve konstatuje, že souhlasí s okresním soudem v otázce naléhavého právního zájmu žalobkyně na požadovaném určení ve smyslu ust. § 80 o. s. ř., jakož i s důvody, které okresní soud k tomuto závěru vedly. Za situace, kdy žalovaného opravňovaly k nakládání s vytríděnou hlušinou oba smluvní dokumenty z roku 2016, od kterých sice žalovaný odstoupil s účinky ex nunc v lednu 2020, avšak žalobkyně popírá, že se tak stalo platně, a současně se v řízení před soudem domáhá dalšího plnění smluv ze strany žalovaného, by negatorní žaloba nemusela vyřešit otázku vlastnictví k předmětu určení, která je mezi stranami sporná. Určovací žaloba v tomto směru dle názoru odvolacího soudu plní funkce odstranění nejistoty v právním postavení účastníků, zejména na straně žalobkyně, která se považuje za vlastníka, ale současně i na straně žalovaného, jež vytríděnou hlušinu míní používat k rekultivaci odvalu. Jednoznačně tedy tato určovací žaloba slouží potřebám praktického života a je s to vytvořit pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu a předejít tak žalobě na plnění (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2019 ve věci sp. zn. 26 Cdo 2978/2019).
19. Stejně tak odvolací soud považuje za správný názor okresního soudu o tom, že vytríděná hlušina, tedy předmět sporu, má charakter geneticky určené movité věci ve smyslu ust. § 496 a násl. o. z., neboť ji nelze považovat za součást pozemků, na kterých je uložena. Deponii vytríděné hlušiny provedené převážně žalovaným poté, co byla pásovým dopravníkem Zařízení dopravena opět na místo odvalu, nelze dle názoru odvolacího soudu, ve shodě se soudem okresním, považovat za trvalou zemní konstrukci, která by se stala součástí pozemků, na nichž je uložena, a pozbyla tak charakter samostatné věci v právním slova smyslu, přičemž tyto závěry, jak správně uvedl okresní soud, plynou jak z předložených odborných posudků a stanovisek (zpracovaných Ing. Karlem Skopalem a Ing. Jiřím Maršálkem), tak také z výpovědi svědků - zaměstnanců obou účastníků, kteří se na úpravách deponie vytríděné hlušiny podíleli a postup prací popsali.
20. Žalobkyně své vlastnické právo k vytríděné hlušině odvozuje od smluvních dokumentů uzavřených mezi účastníky v roce 2016, na základě kterých měla od žalovaného nakupovat za 2 Kč za tunu bez DPH nevytríděnou hlušinu vstupující do Zařízení a takto nabývat vlastnictví ke všem produktům zpracování, mimo nevyužitelnou hlušinu, kterou žalobkyně dopravovala ze Zařízení jako zkapalněný produkt hydraulickým potrubím. Předložené starší smlouvy uzavřené mezi účastníky se činností Zařízení žalobkyně a jeho produktů netýkaly, nadto smlouvou o spolupráci ze dne 22. 12. 2022 byla výslovně zrušena smlouva o prodeji hlušiny ze dne 6. 6. 2014, ve znění dodatku č. 1 ze dne 6. 10. 2014.
21. Obě smlouvy z roku 2016, tj. dohodu o vzájemné spolupráci ze dne 30. 5. 2016, jakož i smlouvu o spolupráci ze dne 22. 12. 2016, okresní soud s odkazem na jejich výslovně uvedený účel, kterým byla rekultivace odvalu Heřmanice, vyložil a právně hodnotil tak, že se jednalo o nepojmenované smlouvy ve smyslu ust. § 1746 odst. 2 o. z., které ve vztahu k dodávkám hlušiny ze strany žalovaného do homogenizační linky provozované žalobkyní měly jednoznačně povahu smluv kupních podle ust. § 2079 odst. 2 o. z., jimiž se žalobkyně zavázala hradit žalovanému kupní cenu za dodanou hlušinu ve výši 2 Kč za tunu, což dle okresního soudu odpovídalo následné fakturaci žalovaného, jenž žalobkyni účtoval prodej kameniva.

22. Ač s obecným posouzením obou smluv jako smluv inominačních, s prvky smlouvy kupní, odvolací soud souhlasí, výklad obsahu těchto smluv provedený okresním soudem za správný nepovažuje.
23. Předně odvolací soud uvádí, že obě smlouvy nebylo možno považovat za smlouvy kupní již z důvodu nedefinování předmětu koupě, pokud jde o jeho množství. Tyto smlouvy lze proto v otázce prodeje a koupě považovat toliko za smlouvy rámcové či normativní, které nezakládají konkrétní závazkový vztah. Pohledávky a závazky z nich tudíž stranám přímo ani vzniknout nemohly. Význam rámcové smlouvy obecně spočívá v tom, že strany tam, kde předpokládají dlouhodobější obchodní vztah, stanoví jejím prostřednictvím základní pravidla, jímž budou podléhat všechny konkrétní tzv. realizační smlouvy na jejich základě v budoucnu uzavřené, nebude-li v té či oné realizační smlouvě uvedeno jinak. Rámcová smlouva tedy nemá jiný význam (jinou funkci), než že stanoví smluvní podmínky následně uzavíraných konkrétních realizačních smluv, jejichž obsah předurčuje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2012 ve věci sp. zn. 23 Cdo 936/2012).
24. K tvrzenému přechodu vlastnického práva k hlušině z odvalu na žalobkyni tak mohlo dojít až v průběhu realizace spolupráce účastníků jimi u odvolacího jednání popsané tak, že podle požadavku tlumočeného zaměstnancem žalobkyně žalovaný dodával do Zařízení hlušinu v množství určeném žalobkyní v souladu s provozními možnostmi, kdy dodávaná hlušina byla vážena žalovaným. Po zpracování hlušiny pak byly jednotlivé produkty vytrídění rovněž váženy, a to váhami, které byly součástí Zařízení, a tedy ve vlastnictví žalobkyně, až na jemnozrnnou hlušinu, která odcházela ze Zařízení potrubním způsobem a u níž bylo množství určováno dopočtem.
25. Odvolací soud, na rozdíl od soudu okresního, za použití výkladových pravidel uvedených v ust. § 556 odst. 1 o. z., na základě vůle projevené stranami v obsahu obou smluvních dokumentů, jakož i v jejich následném chování, smluvní dokumenty z roku 2016 vykládá tak, že obě smlouvy neměly za cíl vytvořit smluvní rámec pro přechod vlastnického práva k nevytríděné hlušině nakládáné žalovaným na pásy homogenizační linky, jakož i ke všem produktům vytrídění, ze žalovaného na žalobkyni, ale pouze k produktům, u nichž žalobkyně projeví vůli si je ponechat formou jejich přivlastnění, což byly kamenivo a uhelný materiál, jimiž žalobkyně po vytrídění v Zařízení dále disponovala, ukládala v bezprostředním okolí Zařízení a prodávala třetím osobám. Naopak produkt vytrídění, které strany smluv označily jako „nevyužitelnou hlušinu“ /čl. 1, část „DIAMO, státní podnik, se zavazuje“, písm. d) dohody o vzájemné spolupráci a čl. 1 odst. 2 písm. b) smlouvy o spolupráci/ měl zůstat v držení žalovaného, který jej po výstupu z koncového uzlu pásového dopravníku přebíral a dále s ním nakládal za účelem naplnění hlavního účelu obou smluvních dokumentů vyjádřeného v jejich preambulích, jímž byla rekultivace odvalu Heřmanice. S tímto výkladem pak plně koresponduje smluvní povinnost žalobkyně zakotvená v čl. 1, část „Ostravská těžební, a. s., se zavazuje“, písm. g) dohody o vzájemné spolupráci a v čl. I. odst. 1 písm. c) smlouvy o spolupráci, a to povinnost zajistit výstupní kvalitu hlušiny, tj. logicky právě „nevyužitelné hlušiny“ ve smyslu smluv tak, aby byla vyloučena možnost nastartování samovzněcovacích procesů v hlušinových násypech v rámci terénních úprav při konečné modelaci terénu úložního místa těžebních odpadů odvalu Heřmanice, tedy zajistit výstupní kvalitu kameniva v takové kvalitě a zrnosti, aby mohlo být bez dalšího rizika hoření použito ke konečné rekultivaci odvalu. Naopak ze žádného z posuzovaných smluvních dokumentů nevyplývá to, že by „nevyužitelná hlušina“ vracející se přes koncový uzel Zařízení zpět na deponii, která měla splňovat shora uvedenou kvalitu za účelem rekultivačních prací, měla představovat skladové zásoby kameniva, které žalobkyně později, v případě zajištění odbytu, měla v úmyslu dále sama využívat.

26. Současně v rozporu s uvedeným výkladem není obsah ustanovení čl. 1, část „Ostravská těžební, a. s., se zavazuje“, písm. h) dohody o vzájemné spolupráci a čl. III. odst. 1 smlouvy o spolupráci, ukládající povinnost žalobkyni platit žalovanému kupní cenu ve výši 2 Kč za každou tunu bez DPH za dodání hlušiny s variabilním obsahem spalitelných látek, která projde Zařízením pro homogenizaci hlušiny, jež však dle názoru odvolacího soudu představuje kupní cenu pouze té části produktů Zařízení, kterou si žalobkyně rozhodla ponechat, mimo produkt „nevyužitelná hlušina“, jež v souladu se smlouvou přebíral žalovaný za účelem rekultivace odvalu. Bylo-li na vůli žalobkyně určit množství vytríděného kameniva a uhelného materiálu, které si po vytrídění ponechá, aniž by bylo toto množství možno předem určit, je jen logickým, že se kupní cena vytríděného materiálu přebíraného žalobkyní měla dle dohody stran odvíjet od množství materiálu na vstupu do Zařízení. Jde tedy o způsob určení ceny ve smyslu ust. § 2080 o. z. Stejně tak tomuto výkladu obou smluv neodporuje ani následná fakturace ze strany žalovaného, který žalobkyni účtoval prodej kameniva v množství vstupní hlušiny dodávané do Zařízení, aniž by takto bylo vymezeno množství předmětu koupě. K tomu odvolací soud pro úplnost dodává, že vlastnické právo k vytríděným produktům, jejichž cenu žalovaný žalobkyni účtoval, přecházelo na žalobkyni na základě konkludentních kupních smluv uzavřených v okamžiku, kdy žalobkyně vytríděné kamenivo v jí určeném množství pro svou potřebu převzala, čímž projevila vůli si je přivlastnit, tedy kdy žalovaný splnil svou povinnost předmět koupě odevzdat a žalobkyně povinnost jej převzít (§ 2079 odst. 1, § 2087 a § 2088 o. z.). Zcela v souladu s výkladem vůle smluvních stran, ke kterému dospěl odvolací soud, je pak zejména následná, téměř tři roky trvající praxe stran, v rámci které si žalobkyně sama určovala množství kameniva a uhelného materiálu, který převzala a dále zobchodovala, aniž by proti tomuto postupu žalovaný cokoliv namítal. Zbývající část zpracované vytríděné hlušiny se vracela dopravníkovým pásem na místo odvalu, kde byla žalovaným převzata a dále zpracovávána formou rozhrnování, přesouvání a tvorby nové dočasné deponie, aniž by si tuto na odval vrácenou vytríděnou hlušinu žalobkyně nárokovala jako své skladové zásoby.
27. Definovaly-li strany obou smluvních dokumentů vytríděnou hlušinu vrácenou dopravníkovými pásy zpět na odval jako „nevyužitelnou hlušinu“, tj. předmět sporu, není možné považovat za správný výklad předestřený žalobkyní o tom, že „nevyužitelnou hlušinou“ byla stranami smlouvy míněna pouze jemnozrnná zvodnatělá hlušina odváděná ze Zařízení hydraulickým potrubím, když současně je možno uvěřit tvrzení žalovaného, že vzhledem k dokladům předloženým k Zařízení před započtením jeho provozu se s tímto produktem vytrídění původně ani nepočítalo. „Nevyužitelná hlušina“ měla být odváděná ze Zařízení na deponii dopravníkovými pásy, tedy nikoliv potrubím. Z hlediska vymezení tohoto pojmu je pak zcela bez významu, zda vytríděná hlušina vrácená na odval přes koncový uzel dopravníku z objektivního hlediska byla či nebyla využitelná, např. pro zhotovení zemních těles liniových dopravních staveb. K tomuto odvolací soud pouze dodává, že o tomto či jiném možném ekonomickém využití vytríděné hlušiny smluvní strany zjevně v době podpisu smluv nevěděly, když v řízení předložená sdělení Ředitelství silnic a dálnic ČR o schválení hlušiny z odvalu Heřmanice k použití pro zemní práce výstavby silničních a dálničních těles pochází až z roku 2017. O vůli stran v době podpisu smluvních dokumentů pak ničeho nevypovídají ani ekonomické aspekty, zejména rentabilnost Zařízení, která se projevila až v průběhu jeho provozu a vedla ke sporu účastníků o vytríděnou hlušinu i k ukončení jejich spolupráce. Stejně tak je zcela nerozhodné, jakou měly strany v době vzniku smluv představu o efektivitě třídění a množství jeho produktů, včetně vytríděné hlušiny, a že i dříve zpracované plány pro zpracování těžebního odpadu počítaly s menším množstvím vytríděné hlušiny vracející se na odval, včetně faktu, že k rekultivaci odvalu ani není zapotřebí takové množství vytríděné hlušiny, jaká se v současné době na deponii nachází.
28. Nadto dospěl odvolací soud k závěru, že žalobkyně nemohla od žalovaného jakožto provozovatele úložního místa těžebního odpadu dle zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání

s těžebním odpadem a o změně některých zákonů, ani platně nabýt hlušinu ve stavu, v jakém se na odvale nacházela před vstupem do Zařízení.

29. Hlušina na odvale Heřmanice představuje sekundární produkt hlubinné těžby černého uhlí, jak vyplývá z předloženého plánu pro nakládání s těžebním odpadem i dalších posudků a stanovisek obsažených ve spise. Jedná se o termicky aktivní hmotu, která v závislosti na výšce uložení (až 30 metrů) a hloubce uložistiště směrem od jeho povrchu dosahuje teploty až 800 °C. Pro další použití této hlušiny je jí zapotřebí nejméně odtěžit a schladit, a to buď rozhrnutím na dočasně nižší deponii nebo mokřým způsobem, a dále vytrždit tak, aby byla zbavena převážné části karbonových látek, které proces hoření způsobují.
30. Současně, jak vyplynulo z aktualizace plánu pro nakládání s těžebními odpady, vytěžená hlušina na odvale obsahovala také další druhy odpadu, a to zbytky kabeláže, beton, strusku, cihly, plasty, gumy, dřevo, sklo, kovy a další, které se mohly stát její součástí jak při samotné výrobě, tedy těžbě, tak i následným ukládáním odpadu na místě odvalu. I tyto další formy odpadu bylo nutné před dalším zpracováním karbonské hlušiny z ní vytrždit, kdy i toto vytržení představuje způsob jejího zpracování. K tomu odvolací soud dodává, že zemina, včetně vytěžené jalové horniny a hlušiny, je pod katalogovým číslem 17 05 04 a 17 05 06 zařazena v katalogu odpadu provedeného vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 93/2016 Sb. na základě zmocnění obsaženého v § 5 odst. 3 písm. a) zákona o odpadech.
31. Hlušina vzniklá při těžbě uhlí je těžebním odpadem ve smyslu ust. § 1 odst. 2 písm. a) zák. č. 157/2009 Sb. Ač je druhotným produktem těžby, v rozhodném období, ve kterém byla hlušina žalovaným žalobkyni dodávána, tj. v období let 2017 až 2020, podléhala v souladu s ust. § 2 odst. 2 písm. a) zák. č. 185/2001 Sb. také režimu tohoto zákona o odpadech, platného do 31. 12. 2020 (dále jen „zákon o odpadech“), který definoval odpad v § 3 odst. 1 jako každou movitou věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Současně tento zákon v § 3 odst. 5 připouští, aby se „vedlejší produkt“, tj. movitá věc, která vznikla při výrobě, jejíž prvotním cílem není výroba nebo získání této věci, nestala odpadem, ale vedlejším produktem, musí být splněny následující čtyři podmínky: a) movitá věc vznikla jako nedílná součást výroby, b) její další využití je zajištěno, c) její další využití je možné bez dalšího zpracování způsobem jiným, než je běžná výrobní praxe, d) její další využití je v souladu se zvláštními právními předpisy a nepovede k nepříznivým účinkům na životní prostředí nebo lidské zdraví. Tyto podmínky však nevytržena hlušina nesplňuje, neboť její další využití, jak shora uvedeno, je možné jen po předchozím zpracování, za které je ve smyslu definice zakotvené v § 4 odst. 1 písm. w) zákona o odpadech nutno považovat její odtěžení, chlazení a dále vytržení za účelem vymístění uhelných složek zodpovědných za termickou aktivitu hlušiny, případně dalšího odpadu, např. dřeva, plastů, kovových prvků, betonu apod. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2020, sp. zn. 2 As 22/19).
32. Nebylo-li v rozhodné době možno předmětnou karbonskou hlušinu využít bez dalšího zpracování, je odpadem a vztahuje se na ni omezení vyplývající z § 12 odst. 3 zákona o odpadech, podle kterého k převzetí odpadu do svého vlastnictví je oprávněna pouze právnická osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která je provozovatelem Zařízení k využití nebo odstranění nebo ke sběru nebo k výkupu určitého druhu odpadu nebo osoba, která je provozovatelem Zařízení podle § 14 odst. 2 nebo provozovatelem Zařízení podle § 33b odst. 1 písm. b) nebo za podmínek stanovených v § 17 též obec. Ač je žalobkyně právnickou osobou oprávněnou k podnikání v oboru hornická činnost a činnost prováděná hornickým způsobem, včetně zřizování a provozování odvalu, výsypek a odkališť a podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a fakticky provozuje Zařízení pro homogenizaci hlušiny, tedy zařízení určené k využití odpadu ve smyslu definice obsažené v § 4 odst. 1 písm. e), f) a r) zákona

o odpadech, nedisponovala v rozhodném období, ve kterém od žalovaného přebírala hlušinu do svého Zařízení, tj. v období let 2017 až 2020, souhlasem k provozu takového zařízení ve smyslu ust. § 14 odst. 1 zákona o odpadech, a protože Zařízení pro homogenizaci hlušiny k jinému účelu neslouží (opak nebyl tvrzen), nemůže mít toto Zařízení charakter zařízení určeného k nakládání s odpady ve smyslu ust. § 14 odst. 2 téhož zákona. Jak vyplynulo z provedeného dokazování, žalobkyně disponovala souhlasem k provozu Zařízení pro zpracování odpadu dle § 14 odst. 1 zákona o odpadech ve vztahu k hlušině a odpadům ve východní části odvalu, jak vyplývá z rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství ze dne 28. 6. 2011, č. j. MSK 84559/2011, ve znění rozhodnutí téhož orgánu ze dne 8. 11. 2011, č. j. MSK 177896/2011, do 30. 6. 2016. V období, ve kterém žalobkyně od žalovaného hlušinu ke zpracování v Zařízení přebírala, však tímto souhlasem k jeho provozu nedisponovala, jak sama uvedla u odvolacího jednání, a tudíž dle závěrů odvolacího soudu nebyla ani oprávněná přebírat od žalovaného do vlastnictví hlušinu splňující definici těžebního odpadu dle zák. č. 157/2009 Sb. a § 3 odst. 1, § 2 odst. 2 písm. a) zákona o odpadech.

33. I kdyby tedy účastníci měli v úmyslu jednotlivými realizačními smlouvami uzavřenými na podkladě smluvní dokumentace z roku 2016 převádět vlastnictví k nevytříděné hlušině mající charakter těžebního odpadu dle z. č. 157/2009 Sb. i zákona o odpadech na žalobkyni, byly tyto smlouvy absolutně neplatné pro nerespektování zákonného omezení okruhu nabyvatele odpadu, tedy pro rozpor se zákonem, konkrétně s § 12 odst. 3 zákona o odpadech (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. III. ÚS 3698/15).
34. K tomu odvolací soud dále uvádí, že vzhledem ke skutečnosti, že okresní soud se charakterem hlušiny dodávané do Zařízení z hlediska právní úpravy odpadového hospodářství výslovně nezabýval, odvolací soud za účelem předvídatelnosti svého rozhodnutí seznámil účastníky se svým názorem na dopad právní úpravy na posuzované, tedy že nevytříděnou hlušinu dodávanou do Zařízení považuje za těžební odpad ve smyslu zák. č. 157/2009 Sb. i zákona o odpadech, ve znění účinném do 31. 12. 2020 a umožnil jim na toto sdělení reagovat, žádný z účastníků však proti názoru odvolacího soudu nevznášel žádnou skutkovou ani právní argumentaci.
35. Ač je hlušinu nutno považovat za těžební odpad dle úpravy uvedené ve shora označených předpisech, produkty vzniklé jejím zpracováním, tedy i vytříděním, již tuto povahu odpadu mít nemusí, pokud splňují definici uvedenou v ust. § 3 odst. 6 zákona o odpadech. Žalobkyni proto žádné zákonné omezení nebránilo nabývat vytříděné kamenivo a uhelný materiál způsobem shora popsáním na základě realizačních kupních smluv uzavřených na základě rámcových smluv z roku 2016. V případě vytříděné hlušiny žádný takový projev vůle k převodu vlastnictví dovodit nelze. Pokud jde o smluvní dokumenty z roku 2016, ty netvořily smluvní rámec pro převod vlastnického práva k vytříděné hlušině vrácené pásovým dopravníkem na odval na žalobkyni, jak shora uvedeno. Tato vytříděná hlušina byla podle vůle stran určena toliko k rekultivaci odvalu. Jiná právní jednání k ní tvrzena nebyla. S vytříděnou hlušinou zcela převažujícím způsobem nakládal pouze žalovaný jako provozovatel úložiště těžebního odpadu a současně nebyly tvrzeny ani žádné jiné skutkové okolnosti, které by vedly k závěru, že vlastníci hornin, jež byly zpracovány v Zařízení žalobkyně a které jsou deponovány na pozemcích označených v petitu žaloby, je žalobkyně.
36. Z důvodu nadbytečnosti se odvolací soud nezabýval dalšími odvolacími námitkami žalobkyně ke správnosti ostatních závěrů okresního soudu, například o derelikci předmětu sporu, ani protiargumentací ze strany žalovaného.
37. S ohledem na shora uvedené, pokud okresní soud dospěl k závěru, že žalobkyně není vlastníci vytříděných hornin označených v žalobě, tedy o nedůvodnosti žaloby, kterou zamítl, je jeho

rozhodnutí ve výroku věcně správné a jako takové bylo odvolacím soudem v souladu s ust. § 219 o. s. ř. potvrzeno.

38. Správně okresní soud rozhodl také o nákladech řízení, pokud jejich náhradu v souladu s ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. přiznal plně procesně úspěšnému žalovanému, a to včetně nákladů na zastoupení žalovaného advokátem. Rozhodnutí okresního soudu je přitom dle názoru odvolacího soudu zcela v souladu s judikaturou Ústavního soudu (nálezy ze dne 9. 10. 2008 ve věci sp. zn. I. ÚS 2929/07, ze dne 17. 8. 2009 ve věci sp. zn. I. ÚS 1452/09, ze dne 24. 11. 2009 ve věci sp. zn. IV. ÚS 1087/09, ze dne 2. 3. 2010 ve věci sp. zn. IV. ÚS 3243/09, ze dne 14. 9. 2010 ve věci sp. zn. III. ÚS 1180/10, ze dne 9. 12. 2010 ve věci sp. zn. II. ÚS 1215/10, ze dne 10. 5. 2017 ve věci sp. zn. III. ÚS 523/17 a ze dne 2. 1. 2019 ve věci sp. zn. IV. ÚS 1447/2018), ze kterých vyplývá, že je-li stát k hájení svých zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajišťovanými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt – advokáta, a pokud tak přesto učiní, není důvod pro uznání takto mu vzniklých nákladů jako účelně vynaložených ve smyslu ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.; neznamená to však, že by náklady na zastoupení státu bylo možné považovat za „neúčelné“, vynaložené za každé situace. Je-li předmětem sporu právní problematika, která přímo nesouvisí s oblastí spravovanou ústředním orgánem státní správy, případně jde o právní problematiku velmi specializovanou, obtížnou, dosud neřešenou, problematiku s mezinárodním prvkem vyžadující znalost cizího práva, eventuálně jazykové znalosti apod., v takovém případě lze shledat zastupování státu advokátem, který se danou problematikou zabývá, za adekvátní. Danou otázku proto obecné soudy musí vždy posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti případu a svůj závěr musí řádně odůvodnit.
39. Optikou shora uvedeného posouzení má odvolací soud za to, že skutková i právní argumentace žalovaného uplatněná v tomto řízení vzhledem k předmětu řízení – určení vlastnictví k vytríděné části hornin pocházejících z hlušiny odvalu, není běžným sporem spojeným s činností žalovaného jako provozovatele odvalu těžebního odpadu, který je současně státním podnikem napojeným na státní rozpočet a zaměstnávajícím zaměstnance s právnickým vzděláním. Nadto řešenou problematiku považuje odvolací soud za složitou, čemuž odpovídá četnost i rozsah skutkové i právní argumentace stran obsažené ve spise. Za dané situace proto náklady žalovaného na zastoupení advokátem odvolací soud, ve shodě se soudem okresním, nepovažuje za neúčelné, ale naopak za náklady účelně vynaložené k hájení práv žalovaného ve smyslu ust. § 137 odst. 1 o. s. ř., jejichž uplatnění nelze ani považovat za šikanózní výkon práva s cílem poškodit protistranu ve smyslu ust. § 2 o. s. ř., což žalobkyně ani netvrdila ani nevyplynulo ze spisu.
40. Okresní soud nepochybil ani při samotném výpočtu náhrady těchto nákladů, zejména při aplikaci § 8 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb. – advokátního tarifu, neboť cena vytríděné horniny, specifikované v petitu žaloby, je věcí ocenitelnou, jak dokládá znalecký posudek č. 1237/58/20 předložený samotnou žalobkyní, o jehož správnosti neměl ani odvolací soud žádné pochybnosti, bez ohledu na to, zda, příp. jak bude předmět sporu využit.
41. O náhradě nákladů odvolacího řízení pak bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. tak, že i v odvolacím řízení plně procesně úspěšnému žalovanému byla na náhradě nákladů tohoto řízení přiznaná částka 203 519 Kč sestávající z náhrady nákladů na právní zastoupení žalovaného u třech úkonů právní služby (sepis vyjádření k odvolání žalobkyně a účast u jednání odvolacího soudu, které přesáhlo dvě hodiny) po 54 980 Kč [§ 11 odst. 1 písm. d) a g), § 7 bod 7 vyhl. č. 177/1996 Sb. – advokátní tarifu], z náhrady paušálních výdajů zástupce žalovaného k uvedeným třem úkonům právní služby po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), z náhrady za 21% DPH z částky 165 840 Kč ve výši 34 827 Kč (§ 14a odst. 1 advokátního tarifu), z náhrady cestovních výdajů zástupce žalovaného k jednání odvolacího soudu hromadnou dopravou –

vlakem – z Prahy do Ostravy a zpět, v ceně 719 Kč a 812 Kč a z náhrady nákladů na ubytování zástupce žalovaného v Ostravě z 26. 9. 2022 na 27. 9. 2022 ve výši 1 321 Kč.

42. K výši okresním i odvolacím soudem přiznané odměny náhrady za právní zastoupení procesně úspěšného žalovaného odvolací soud uvádí, že podle ust. § 151 odst. 2 věty první část před středníkem o. s. ř. je soudu uloženo určit výši odměny za zastupování advokátem podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním přepisem, a to s výjimkou případů, kdy aplikaci vyhlášky č. 177/1996 Sb. – advokátního tarifu odůvodňují okolnosti případu. Paušální sazby odměny za zastupování advokátem v jednom stupni byly stanoveny v tzv. přísudkové vyhlášce č. 484/2000 Sb., která byla zrušena ke dni 7. 5. 2013 nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 25/12. I když se původně právní praxe, zejména na základě rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, přikláněla k názoru, že při neexistenci zákonné úpravy paušálních sazeb odměny advokáta v jednom stupni řízení je namístě aplikovat advokátní tarif a odměnu advokáta stanovit součtem odměn za jednotlivé v řízení provedené úkony právní služby, z aktuální judikatury Ústavního soudu (nález ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3559/15), jakož i ze samotné judikatury Nejvyššího soudu (srov. rozsudek ze dne 25. 9. 2014 ve věci sp. zn. 21 Cdo 2811/2013, usnesení ze dne 18. 12. 2014 ve věci sp. zn. 21 Cdo 222/2014 a ze dne 30. 8. 2016 ve věci sp. zn. 22 Cdo 1025/2016), však plyne, že v takovém případě je soud povinen stanovit výši nákladů za zastupování na základě svévolné, nikoliv však libovolné úvahy ve smyslu ust. § 136 o. s. ř. V podmínkách projednávané věci odvolací soud volnou úvahou dospěl k závěru stanovit výši odměny za právní zastoupení žalovaného podle sazeb za úkon právní služby uvedených v advokátním tarifu, jehož aplikaci v této věci oba účastníci v souladu se shora popsáním názorovým vývojem na otázku náhrady nákladů za právní zastoupení a datum zahájení řízení legitimně očekávali, jak ostatně vyplývá ze způsobu, jakým účastníci náhradu za své advokátní zastoupení v řízení účtovali. Takto stanovená náhrada pak dle odvolacího soudu neodporuje pojetí spravedlivého uspořádání vztahů mezi účastníky také z hlediska náročnosti právního zastoupení žalovaného v této věci.
43. Odvolací soud současně v projednávané věci ve smyslu ust. § 150 o. s. ř. neshledal takové okolnosti případu ani poměry účastníků jako důvody zvláštního zřetele hodné, pro které by procesně úspěšnému žalovanému zcela či zčásti právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů nepřiznal. Ač žalobkyně tvrdila svou neuspokojivou ekonomickou situaci spojenou s nuceným ukončením provozu Zařízení, byla v řízení schopna zajistit po celou jeho trvání své právní zastoupení. Nadto spor sama vyvolala, musela si tedy být vědoma, že v případě neúspěchu ve věci jí vznikne povinnost k náhradě nákladů řízení procesně úspěšné straně, aniž by mohla spoléhat na dobrodiní aplikace ust. § 150 o. s. ř. Tvrzení žalobkyně o tom, že její ekonomické problémy jsou důsledkem protiprávního jednání žalovaného spočívajícího v nedůvodném neplnění smluvních povinností, nebyla v řízení prokázána, důvodnost či nedůvodnost odstoupení žalovaného od smluv z roku 2016 nebyla pro posouzení věci ani relevantní. K tomu odvolací soud poukazuje na ustálenou soudní judikaturu v závěru, že negativní dopad rozhodnutí o náhradě nákladů řízení do majetkové sféry osoby povinné může být důvodem aplikace ust. § 150 o. s. ř. jen tehdy, přistoupí-li k tomuto faktu další okolnost zvláštního zřetele hodná (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 33 Cdo 1529/2017), kterou však odvolací soud, jak shora uvedeno neshledal, a to ani v procesním postupu stran v řízení či v jejich jednání před jeho zahájením.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je přípustné dovolání** k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně do dvou měsíců ode dne jeho doručení prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě, pokud

napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, nebo která v rozhodnutí dovolacího soudu nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Proti výroku o náhradě nákladů odvolacího řízení není dovolání přípustné.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá toto vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na výkon rozhodnutí.

Ostrava 27. září 2022

Mgr. Dagmar Gottwaldová v. r.
předsedkyně senátu